

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hospodaření občanského sdružení MENS SANA

Economy of Civil Association MENS SANA

Student: Alena Gorpělová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. David Lenert, Ph.D., MBA

Ostrava 2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

ve smyslu § 17, odst. f, zákona č. 111/98 Sb. a Studijního a zkušebního řádu pro studium v bakalářských studijních programech Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava, čl. 23 až 26

Jméno studenta: **Alena Gorpělová**

Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Název tématu:

Hospodaření občanského sdružení MENS SANA

Anglický název tématu:

Economy of Civil Association MENS SANA

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í (o s n o v a):

Úvod

1. Postavení a úloha neziskových organizací v národním hospodářství
2. Charakteristika občanského sdružení MENS SANA
3. Zhodnocení činnosti organizace

Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Přílohy

Rozsah průvodní zprávy: 30 – 40 stran

Rozsah příloh: podle potřeby

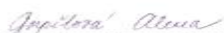

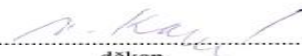
Seznam odborné literatury:

HALÁSKOVÁ, M., KOVÁŘ, J. *Veřejná ekonomika a veřejná správa*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2005. 200 s. ISBN 80-248-0587.
REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Doplněné vydání. Praha: Ekopress, s.r.o., 2004. 177 s. ISBN 80-86119-41-6.
RŮŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace*. 9. aktualizované vyd. Olomouc: Anag, s.r.o., 2007. 239 s. ISBN 978-7263-404-0.
URBANCOVÁ, A., KRYŠKOVÁ, Š. *Účetnictví nevýdělečných organizací A*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2005. 216 s. ISBN 80-248-0832-3.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. David Lenert, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: 20. listopadu 2007

Datum odevzdání bakalářské práce: 25. dubna 2008

 student	 L. S.	 vedoucí BP
 vedoucí katedry		 děkan

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně. Přílohy č. 1, 2, 3, 4, 5a, 5b, 6a, 6b dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 25. dubna 2008

.....

Alena Gorpělová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala panu Ing. Davidu Lenertovi, Ph.D, MBA za odborné vedení při konzultacích bakalářské práce.

Zvláštní poděkování patří paní Mgr. Hedvice Pabjanové, mé oponentce, za ochotu a cenné připomínky při zpracování této práce. Děkuji i občanskému sdružení MENS SANA, jmenovitě Janě Vypletalové, Dis. za poskytnuté informace a věnovaný čas.

Obsah

Úvod	1
1 Postavení a úloha neziskových organizací v národním hospodářství	3
1.1 Členění národního hospodářství	3
1.1.1 Ziskový (tržní) sektor	3
1.1.2 Neziskový (netržní) sektor	3
1.2 Definice neziskových organizací	4
1.3 Historický vývoj neziskových subjektů	6
1.3.1 19. století, období 1918 - 1939	6
1.3.2 Protektorát, léta 1945 – 1948, období po roce 1948	6
1.4 Typologie neziskových organizací	7
1.5 Charakteristika občanského sdružení	11
1.5.1 Vznik občanského sdružení	11
1.5.2 Finanční zdroje sdružení	12
1.5.3 Podoba občanského sdružení	12
1.5.4 Zánik sdružení	12
1.6 Poznátky v rámci 1. kapitoly	13
2 Charakteristika občanského sdružení MENS SANA	14
2.1 Založení, poslání a cíle organizace	14
2.2 Členství ve sdružení	15
2.2.1 Práva a povinnosti člena sdružení	15
2.3 Orgány sdružení	16
2.3.1 Valná hromada	16
2.3.2 Rada sdružení	17
2.4 Předseda Rady sdružení	18
2.5 Pracovníci sdružení	18
2.6 Činnost organizace	19
2.6.1 Sociální centrum	19
2.6.2 Kreativní dílna	20
2.6.3 Arteterapeutická dílna	20
2.6.4 Klubové (volnočasové) aktivity	21
2.6.5 Pracovní rehabilitace	21
2.6.6 Agentura podporovaného zaměstnávání	22
2.7 Zánik organizace	22
2.8 Právní legislativa	22
2.8.1 Zákon o účetnictví	23
2.8.2 Vyhláška č. 504/2002 Sb.	23
2.8.3 Zákoník práce, Obchodní zákoník	24
2.8.4 České účetní standardy	24
2.9 Poznátky v rámci 2. kapitoly	24
3 Zhodnocení činnosti organizace	26
3.1 Celkové náklady	26
3.2 Celkové výnosy	27
3.3 Výsledek hospodaření	29
3.4 Zaměstnanci sdružení	30
3.5 Mzdové náklady	31
3.6 Dotace	32
3.7 Poznátky v rámci 3. kapitoly	33
ZÁVĚR	34
Seznam použité literatury	
Seznam zkratk	
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	

ÚVOD

Existence neziskových organizací je pro společnost velice důležitá. Předmětem těchto subjektů totiž není dosažení zisku, ale určitý zájem, prosazování názoru, poskytování pomoci druhým. Tyto neziskové organizace, nebo také nevýdělečné organizace, se souhrnně označují zkratkou NO a i když se tento pojem obecně na území našeho státu používá, neexistuje v rámci české legislativy právní předpis, jež NO vymezuje. Ač se to na první pohled nezdá, na území České republiky (dále jen „ČR“) existuje mnoho forem neziskových subjektů. Nejčastěji se vyskytují v oblasti kultury, kde mají podobu církví a registrovaných náboženských společností, ve zdravotnictví jsou to např. nadace a nadační fondy. V oblasti školství mají své zástupce na veřejných vysokých školách, veřejných výzkumných institucích či příspěvkových organizacích. V rámci veřejné správy mohou mít podobu jednotek územní samosprávy, tedy máme na mysli obce, kraje a jejich příspěvkové organizace, jako jsou divadla, nemocnice apod., a organizační složky, např. knihovna, informační centra atd.

Cílem této bakalářské práce je seznámení se s neziskovými organizacemi jako takovými, představíme si občanské sdružení MENS SANA, které je neziskovým subjektem poskytující služby lidem s mentálním a tělesným postižením. U tohoto sdružení provedeme analýzu hospodaření. Sledovaným obdobím budou roky 2003-2007. Rozborem zjistíme, zda občanské sdružení v sledovaných letech dosáhlo vyrovnaného či kladného hospodářského výsledku, nebo v opačném případě byla vykazována ztráta.

V souladu s uvedeným cílem jsou rovněž stanoveny následující hypotézy:

1. *Sdružení vykazuje ve sledovaném období kladný hospodářský výsledek.*
2. *MENS SANA nemůže výrazně rozšířit a zkvalitnit poskytované sociální služby, neobdrží-li vyšší dotační prostředky od stávajících poskytovatelů či nezíská nové poskytovatele.*

Při vypracování této bakalářské práce byly využity metody deskripce, analýzy, komparace a syntézy.

Bakalářská práce se kromě úvodu a závěru člení do 3 kapitol. Je rozšířena o seznam zkratk, seznam literatury a seznam příloh, ve kterém nalezneme např. organizační strukturu, literární tvorbu klientů organizace a grafické přehledy týkající se hospodaření MENS SANA .

První kapitola se věnuje existenci a principům fungování neziskových organizací, jejich začlenění v rámci národního hospodářství, vymezení pojmu neziskové organizace, poté následuje přehled o historickém vývoji. V další části této kapitoly se seznámíme

s typologií neziskových subjektů a na její závěr se blíže seznámíme s občanským sdružením, způsobem jeho vzniku. Vymežíme si členství sdružení včetně práv a povinností jeho členů, představíme orgány sdružení, předmět činnosti, finanční zdroje. Na úplný závěr uvedeme možnosti zániku sdružení.

Druhá kapitola je zaměřena na občanské sdružení MENS SANA. Seznámíme se zde s předmětem jeho činnosti, jeho posláním a cílem. Uvedeme si způsob založení, zahrnují registraci organizace u Ministerstva vnitra ČR. Představíme si orgány sdružení. Poté si uvedeme výčet činností a služeb, jež sdružení poskytuje svým klientům a rovněž cílové skupiny, kterým MENS SANA poskytuje pomoc prostřednictvím svých zaměstnanců. Závěr kapitoly je věnován způsobům zániku sdružení.

Třetí kapitola je zaměřena na analýzu hospodaření občanského sdružení MENS SANA. Tato analýza zahrnuje období let 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007. Během nich budou sledovány celkové výše nákladů a výnosů, v jejichž rámci zjistíme výsledky hospodaření. Jejich porovnáním usoudíme, vykazovalo-li sdružení trvale kladný, vyrovnaný či záporný výsledek hospodaření. Poté si uvedeme přehled zaměstnanců z hlediska vzdělání, pohlaví a typu úvazku, pohyb v jejich počtu během období. Na závěr kapitoly se budeme zabývat přijatými dotacemi od jednotlivých poskytovatelů, kteří svými příspěvky významně podpořili činnost sdružení MENS SANA.

Při zpracování této bakalářské práce bylo použito poznatků z knižních publikací obecně se zaměřujících na problematiku neziskových organizací, např. J. Rektořika a kolektivu, R. Růžičkové, J. Novotného. U charakteristiky občanského sdružení MENS SANA se využilo informací dostupných zejména na internetových stránkách organizace, dále jeho interních dokumentů - stanov. Při provádění analýzy hospodaření bylo čerpáno z výročních zpráv o činnosti sdružení za rok 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007.

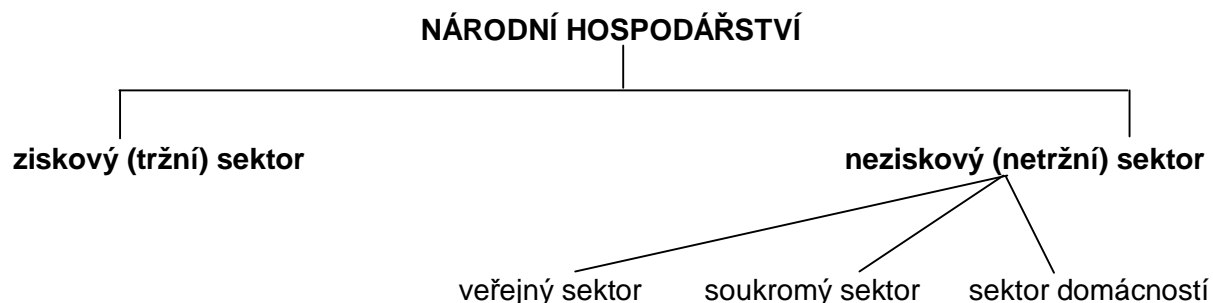
1 Postavení a úloha neziskových organizací v národním hospodářství

K možnému pochopení principů fungování neziskových organizací a důvodů jejich existence je velmi důležitá znalost vymezeného prostoru, který je těmito organizacím určen v rámci národního hospodářství. Tato kapitola je zaměřena především na členění v rámci národního hospodářství, jeho rozdělení na sektory, definici neziskových organizací včetně všech vyjmenovaných organizací, které zde můžeme zahrnout, jejich historický vývoj na území ČR, současnou typologii organizací. Na závěr této kapitoly se blíže seznámíme s organizací občanského sdružení.

1.1 Členění národního hospodářství¹

Možné členění národního hospodářství (dále jen „NH“) z hlediska principu financování nalezneme v obr. 1.1

Obr. 1.1 Členění národního hospodářství

Zdroj: Rektořík, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení.* Ekopress, s. r. o., 2004. str. 13

1.1.1 Ziskový (tržní) sektor

Tržní sektor je financován prostředky, které subjekty získaly produkcí nebo distribucí svých statků, a to za tržní cenu vytvářenou na základě vztahu nabídky a poptávky. Cílovou funkcí subjektů působících v rámci tohoto sektoru je zisk.

1.1.2 Neziskový (netržní) sektor

Subjekty působící v tomto sektoru, a které zde produkují statky, získávají pro svoji činnost prostředky pomocí přerozdělovacích procesů. Cílovou funkcí zde není finančně vyjádřený zisk, ale přímé dosažení užitku. Ten má podobu veřejné služby.

¹ Rektořík, J. a kol., *Organizace neziskového sektoru, Základy ekonomiky, teorie a řízení.* Praha: Ekopress, s. r. o, 2004. str. 14

Neziskový sektor se dále člení na veřejný sektor, soukromý sektor a sektor domácností.

§ **Neziskový veřejný sektor** je financován z veřejných financí. Jeho činnost a správa je prováděna veřejnou správou, podléhá veřejné kontrole a k rozhodování dochází veřejnou volbou. Cílem této části národního hospodářství je poskytování veřejných služeb.

§ **Neziskový soukromý sektor** je financován prostředky soukromých osob, tedy osob fyzických (dále jen „FO“) a právnických (dále jen „PO“), jež se rozhodly vložit prostředky do konkrétní a předem vymezené produkce či distribuce statků, bez toho, aby očekávaly od tohoto vkladu finanční zisk. Není však vyloučen příspěvek poskytnutý veřejným sektorem. V tomto sektoru je cílem dosažení přímého užitku.

§ **Sektor domácností** má svým začleněním do koloběhu peněžních toků, vstupem na trh produktů, faktorů a kapitálů významnou roli v rámci národního hospodářství. Při existenci neziskových organizací má tento sektor význam pro formování společnosti občanů, přičemž její kvalita poté určuje zpětně kvalitu organizací zde působících.

1.2 Definice neziskových organizací²

Nezisková organizace je pojmem obecně používaným, avšak není definována žádným platným právním předpisem v ČR. Po dlouhou dobu se uvažovalo o podobě zvláštního zákona, který by vymezoval tento druh organizace, předmět její činnosti, způsob vzniku, hospodaření, avšak vydání speciálního zákona se neuskutečnilo.

Zákonem, který se do určité míry zmiňuje o organizacích tohoto typu, je zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Zde je vymezen výčet neziskových organizací a také definice všech subjektů, které jsou brány jako jedna skupina. Výjimku tvoří subjekty, které byly zřízeny podle zvláštních právních předpisů, sloužící k poskytování veřejné služby v televizním a rozhlasovém vysílání, veřejné vysoké školy a zdravotnická zařízení, jež mají jiný daňový režim.

Můžeme se také setkat s pojmem „nevýdělečná organizace“, který zavedly jako nový pojem předpisy pro vedení účetnictví platné do konce roku 2003, přičemž podchycují jen určitý výsek neziskového sektoru. Tato kategorie organizací je označována jako subjekty, jejichž předmětem činnosti není podnikání. Druhá část neziskových organizací je tvořena organizacemi veřejného sektoru. Jedná se o organizační složky státu, územní samosprávné

² Růžičková, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. Olomouc: Anag, s. r. o., 2007. str. 6-7

celky, příspěvkové organizace a to bez ohledu na jejich zřizovatele. Je-li tedy používán pojem nezisková organizace nebo nevýdělečná organizace, jde jen o společné označení pro obě skupiny organizací. Na výkon činností, jež je tímto typem organizace poskytován, může mít zájem stát, společnost nebo určitá skupina lidí.

Lester Salomon definuje neziskové organizace jako právnické osoby, jež jsou subjekty soukromého práva, nerozdělují případně vytvořený zisk mezi své zakladatele ani členy svých orgánů, jsou samosprávné a jsou nadány vysokou mírou dobrovolnosti³.

Zákon o daních z příjmů hovoří o neziskových organizacích jako o poplatnících, kteří nejsou založeni za účelem podnikání. V § 18, odst. 8 najdeme definované subjekty, jež jsou za tyto poplatníky považováni. Jsou jimi:

- zájmová sdružení PO, které mají právní subjektivitu a nejsou zřízeny za účelem dosažení zisku,
- občanská sdružení včetně odborových organizací,
- politické strany a politická hnutí,
- náboženské společnosti a registrované církve,
- nadace a nadační fondy,
- obecně prospěšné organizace,
- obce,
- kraje,
- veřejné vysoké školy,
- veřejné výzkumné instituce,
- školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu,
- organizační složky státu,
- příspěvkové organizace,
- státní fondy,
- objekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon.

Tento výčet není konečný, neboť podle § 56 obchodního zákoníku mohou být založeny také akciové společnosti (dále jen „a. s.“) a společnosti s ručením omezeným (dále jen „s. r. o.“) za jiným účelem než je podnikání, dovoluje-li tak zvláštní zákon.

³ <http://www.fundraising.cz/inc/download/zpravaons.pdf>

1.3 Historický vývoj neziskových subjektů⁴

Historie týkající se svobody sdružování na území ČR je velice bohatá. Je to dáno jednak tradičně silných sociálních citěním obyvatel, ale i specifickou rolí různých občanských spolků vyskytujících se v době národnostního a také politického útlaku.

Následující podkapitoly jsou věnovány historickému vývoji NO.

1.3.1 19. století, období 1918 - 1939

19. století bylo pro spolkovou činnost velmi bohaté. V době národního obrození vznikaly celé řady vlasteneckých spolků, které se zabývaly podporou umění, vědy a vzdělávání. Některé z nich přetrvaly do dnešní doby např. Sokol, spolek Mánes. V roce 1867 byla říšským zákonem upravena charitativní a spolková činnost.

Po roce 1918 se otevřel prostor pro svobodnou činnost nejrozličnějších dobrovolných a soukromých iniciativ v oblastech sociální a zdravotní péče, kultury a vzdělávání, péče o děti a mládež, charitativních spolků.

Neziskové organizace na dobrovolném principu vznikaly v tomto období na základě spolkového práva. Zahrnovaly velkou škálu organizačních forem, od soukromých přes obecné, náboženských a národnostních až po vznik tzv. spolků s charakterem polooficiálních. Tyto spolky byly pověřeny širokými kompetencemi, měly podobu kupř. Zemské a Okresní péče o mládež, Čsl. červeného kříže. Organizace měly bohatou strukturu, zahrnovaly jednak sítě malých organizací a poboček, ale také okresní, zemské či národní ústředí. Většina spolků se tehdy věnovala péči o chudé spoluobčany a mládež.

Po roce 1930 bylo jen v oblasti sociální péče registrováno přes 5000 tisíc spolků, v rámci ústavů zařízení fungovalo 1540 spolků, které byly majetkem soukromých neziskových organizací a podílely se na celkových nákladech na sociální a humanitární péči 26 %. Dobrovolné neziskové organizace během svého vývoje zdokonalily svou odbornou činnost a dokázaly rozšířit okruh působnosti, vývoj tak směřoval k vyšší institucionalizaci.

1.3.2 Protektorát, léta 1945 – 1948, období po roce 1948

V roce 1939 došlo k německé okupaci, v jejímž důsledku byl vývoj dobrovolných neziskových organizací násilně přerušen. Činnost byla spolkům vymezena v rámci Národního souručenství, pro mládež v rámci Kuratoria.

⁴ Rektořík, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, s. r. o, 2004. str. 32-34

V letech 1945 - 1948 bylo vynaloženo úsilí k obrození tradice dobrovolné spolkové činnosti, avšak po třech letech tohoto snažení došlo v roce 1948 k opětovnému násilnému přerušení. Činnost dobrovolných spolků byla zredukována a zcela podřízena stranickému komunistickému vedení. Organizace fungující na neziskovém soukromém principu a poskytovaly veřejně prospěšné služby, byla nahrazeny zcela státními rozpočtovými a příspěvkovými organizacemi. Organizace věnující se vzájemně prospěšné činnosti jako kultura, tělovýchova, mládež, hobby a odbory se staly dobrovolnými společenskými organizacemi, které byly direktivně integrovány do Národní fronty, nad níž vykonávaly dozor místně, regionálně a resortně příslušné výbory komunistické strany. Proto, aby byla zajištěná totální stranická kontrola, bylo zavedeno opatření, že předseda, výjimečně místopředseda každé společenské organizace musel být členem komunistické strany.

Navzdory těmto nepříznivým podmínkám ojediněle vznikala seskupení, která měla formu petičních iniciativ občanů. Tato seskupení byla nezařaditelná pod Národní frontu, a proto byla režimem pronásledována. Jejich zaměřením se stalo prosazování občanských svobod, dodržování lidských práv, podpora pronásledovaných rodin, vydávání časopisů, pěstování alternativní kultury a v neposlední řadě také ochrana životního prostředí.

1.4 Typologie neziskových organizací

Organizace působící v neziskovém sektoru lze rozdělit do 5 skupin s danými typologickými prvky. Jsou jimi:

- I. Neziskové soukromoprávní organizace vzájemně prospěšné, s globálním posláním vzájemně prospěšné činnosti,
- II. Neziskové soukromoprávní organizace veřejně prospěšné, s globálním posláním veřejně prospěšné činnosti,
- III. Neziskové veřejnoprávní organizace typu organizačních složek a příspěvkových organizací státu a samosprávných územních celků s globálním posláním veřejná správa a veřejně prospěšná činnost,
- IV. Neziskové ostatní veřejnoprávní organizace, s globálním posláním veřejně prospěšná činnost,
- V. Neziskové soukromoprávní organizace typu obchodních společností a jim podobných s možností globálního poslání veřejně i vzájemně prospěšné pomoci.

V následujících 5 tabulkách si uvedeme jednotlivé typy neziskových organizací z hlediska jejich působnosti, jejichž výčet nalezneme v knižní publikaci *J. Rektoříka a kolektivu*.

Přehled neziskových organizací Typu I nalezneme v tabulce 1.1⁵

Tab. 1.1 Neziskové soukromoprávní organizace vzájemně prospěšné

Název	Základní legislativa z č. Sb.	Registrace
Občanská sdružení	83/1990 Sb., o sdružování občanů	Ministerstvo vnitra ČR
Odborové organizace	83/1990 Sb., o sdružování občanů	Ministerstvo vnitra ČR
Zájmová sdružení PO	40/1964 obč. zákoník § 20f - § 20j	místně příslušný krajský úřad
Sdružení bez PS	40/1964 obč. zákoník § 829- § 841	bez registrace – jen smlouva
Komory, které mohou vykonávat i veřejně prospěšnou činnost, např.		
K. daňových poradců	523/1992 o daňovém poradenství	ze zákona
K. Auditorů	524/1992 o auditorech	ze zákona
Č. advokátní k.	85/1996 o advokacii	ze zákona
Č. lékárnická k.	220/1991 o ČlékK	ze zákona
Č. stomatologická k.	220/1991 o ČSK	ze zákona
Č. lékařská k.	220/1991 o ČLK	ze zákona
Hospodářská k. ČR	301/1992 o Hospodářské komoře ČR	ze zákona
Agrární k. ČR	301/1992 o Agrární komoře ČR	ze zákona

Zdroj: vlastní zpracování

Přehled neziskových organizací Typu II nalezneme v tabulce 1.2⁶

Tab. 1.2 Neziskové soukromoprávní organizace veřejně prospěšné

Název	Základní legislativa zák. č. Sb.	Registrace
Obecně prospěšná společnost	248/1995 o o.p.s.	rejstřík o.p.s u rejstřík. soudu
Nadace a nadační fondy	227/1997 o nadacích a nadačních fondech	Místně příslušný rejstříkový soud
Politické strany a polit. hnutí	340/2000 o sdružování v polit. stranách a polit. hnutích	Ministerstvo vnitra ČR
Círky a NS	3/2002 o svobodě náboženské víry a postavení CNS	Ministerstvo kultury ČR

Zdroj: vlastní zpracování

V přehledu neziskových subjektů III. typu použijeme v následující tabulce 1.3 u Organizačních složek státu zkratku OSS, u Územních samosprávných celků ÚSC.

⁵ Rektořík, J. a kol. Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení. Praha: Ekopress, s. r. o., 2004. str. 44

⁶ Rektořík, J. a kol. Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení. Praha: Ekopress, s. r. o., 2004. str. 45

Přehled neziskových organizací Typu III nalezneme v tabulce 1.3⁷.

Tab. 1.3 Neziskové veřejnoprávní organizace typu OSS, ÚSC a příspěvkových organizací

Název	Základní legislativa zák. č. Sb.	Registrace
Organizační složky státu a územně samosprávných celků	218/00 rozpočtová pravidla 219/00 o majetku ČR 250/00 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů	Ústřední věstník
Příspěvkové organizace státu a územně samosprávných celků	218/00 rozpočtová pravidla 219/00 o majetku ČR 250/00 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů	Ústřední věstník
Obce	128/00 o obcích	Ze zákona
Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových	201/02	Ze zákona
Kraje	129/00 o krajích	Ze zákona
Svazky obcí	128/00 o obcích 250/00 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů	Místně příslušný krajský úřad
Akademie věd ČR	283/92 o akademii věd ČR	Ze zákona
Vězeňská služba a justiční stráž	555/92 vězeňské službě a justiční stráží ČR	Ze zákona
Grantová agentura ČR	300/92 o státní podpoře výzkumu a vývoje	Ze zákona
Ústavní soud ČR	182/1993 o Ústavním soudu ČR	Ze zákona
Nejvyšší kontrolní úřad	166/93 o NKÚ	Ze zákona

Zdroj: vlastní zpracování

⁷ Rektořík, J. a kol. Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení. Praha: Ekopress, s. r. o., 2004. str. 46

Přehled neziskových organizací Typu IV nalezneme v tabulce 1.4⁸

Tab. 1.4 Ostatní neziskové veřejnoprávní organizace

Název	Základní legislativa zák. č. Sb.	Registrace
Český rozhlas	484/1991	ze zákona
Česká televize	483/1991	ze zákona
Státní podnik	77/1997	ze zákona
Vysoká škola	111/1998	ze zákona
Česká národní banka	6/1993	ze zákona
Všeobecná zdravotní poj. ČR	551/1991	ze zákona
Státní fondy		
Životního prostředí	388/1991	Obchodní rejstřík
Kultury	239/1992	Obchodní rejstřík
Na podporu č. kinematografie	241/1992	Obchodní rejstřík
St. zem. Intervenční fond	256/2000	Obchodní rejstřík
Národního majetku	480/2003	Obchodní rejstřík
Pozemkový fond ČR	569/1991	Obchodní rejstřík
Fond dětí a mládeže	113/1993	Obchodní rejstřík
Dopravní infrastruktury	104/2004	Obchodní rejstřík
Rozvoje bydlení	211/2000	Obchodní rejstřík

Zdroj: vlastní zpracování

Přehled neziskových organizací Typu V nalezneme v tabulce 1.5⁹

Tab. 1.5 Neziskové organizace typu obchodních společností a jim podobných

Název	Základní legislativa zák. č. Sb.	Registrace
společnost s r. o.	§ 105 - § 153	Obchodní rejstřík
akciová společnost	§ 154 - § 220	Obchodní rejstřík
družstvo	§ 221 - § 260	Obchodní rejstřík
společenství vlastníků jednotek (byt.)	72/1994 o vlastnictví bytů	Obchodní rejstřík
Zřízení za jiným účelem než k podnikání	513/1991 obchodní zákoník § 56	Obchodní rejstřík

Zdroj: vlastní zpracování

⁸ Rektořík, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, s. r. o., 2004. str. 47

⁹ Rektořík, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, s. r. o., 2004. str. 48

1.5 Charakteristika Občanského sdružení

Činnost občanského sdružení se řídí podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Občané se mohou svobodně sdružovat, přičemž nemusejí mít povolení státního orgánu. Zákon se však nevztahuje na sdružování občanů:

- v politických stranách a politických hnutích,
- k výdělečné činnosti nebo k zajištění řádného výkonu určitých povolání,
- v církvích a náboženských společnostech.

Občanské sdružení je samostatná PO. Do jeho činnosti mohou zasáhnout orgány státní správy jen v mezích zákona. Členy mohou být FO i PO.

1.5.1 Vznik občanského sdružení

Občanské sdružení vzniká na základě registrace u Ministerstva vnitra ČR (dále jen „MV ČR“). Současně je zapsáno u Českého statistického úřadu, který vede evidenci sdružení. Návrh na registraci je podáván nejméně tříčlenným přípravným výborem, z něhož alespoň jedna osoba musí být starší 18 let. K návrhu musí být přiloženy stanovy, ve kterých je obsažen:

- název sdružení,
- sídlo sdružení,
- cíl sdružení,
- orgány a způsob jejich ustanovení,
- určení orgánů a funkcionářů jednat jménem sdružení,
- zásady hospodaření.

Název sdružení musí obsahovat označení „občanské sdružení“ nebo o. s.. Přechodná ustanovení ukládají již registrovaným sdružením uvést svůj název do souladu se zákonem do 3 let ode dne účinnosti zákona, tj. od 3. 7. 2006.

Tyto neziskové organizace se obvykle sdružují k dosažení určitého účelu, tímto tak může dojít i ke vzniku nové PO. Podle zákona je sdružením umožněno zřizovat podle svých stanov organizační jednotky, které mají svoji právní subjektivitu. Sdružení nejsou zakládány za účelem dosažení zisku, ale především k uspokojení zájmů svých členů a občanů v jejich okolí. Znak, který je charakteristický pro tento druh organizace, je jeho členská základna. V běžném životě bývají zakládána sdružení různého zaměření, např.:

- provozování sportů,
- ochrana přírody a přírodních zdrojů,
- zájmové činnosti pro děti a mládež,

- kultura, vzdělání,
- zájmové svazy umělců a sportovců.

Hospodářská činnost sdružení se řídí podle obecných právních předpisů. To, co není právně upraveno, musí být zahrnuto ve stanovách sdružení. Postavení členů sdružení není stejné jako jeho zaměstnanců. Tím vzniká problém v možnosti vyplácet členům odměny a náhrady. Pokud takový případ nastane, musí se pomoc hledat právě ve stanovách.

1.5.2 Finanční zdroje sdružení

Pro financování své činnosti používají sdružení občanů různé zdroje. Jsou jimi:

- výnosy z vlastního majetku a vlastní činnosti,
- členské příspěvky,
- dotace ze státního rozpočtu (dále jen „SR“) a územních samosprávních celků (dále jen „ÚSC“),
- dary tuzemských či zahraničních FO a PO,
- příspěvky od tuzemských nadací či zahraničních nadací.

1.5.3 Podoba občanského sdružení

Občanskými sdruženími jsou např.:

- odborové organizace,
- zahrádkáři,
- tělovýchovné jednoty,
- rybářské spolky,
- chovatelé, včelaři,
- Český svaz žen,
- Český červený kříž (dle zákona č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém kříži, ve znění pozdějších předpisů,
- myslivecká sdružení Český myslivecký svaz (dle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů,
- obce – Obec architektů, Obec moravskoslezských spisovatelů,
- Asociace muzeí a galerií,
- Rada státních galerií.

1.5.4 Zánik sdružení

Sdružení zaniká:

- rozhodnutím členů,
- rozhodnutím MV ČR.

Zvláštní zákon neupravuje likvidaci občanského sdružení. Postupuje se podle § 20 občanského zákoníku, který odkazuje na postup v příslušných ustanoveních o likvidaci společností v obchodním zákoníku. V obchodním věstníku musí být likvidace občanského sdružení zveřejněna. Ve stanovách sdružení by měl být upraven postup při likvidaci. Pokud dojde ke zániku občanského sdružení, lze majetek rozdělit mezi jeho členy. Sdružení má také možnost spojit se s jiným občanským sdružením, tím způsobem že:

- vznikne jiné občanské sdružení,
- pokračuje jedno ze sloučených a druhé sdružení zaniká.

K tomuto stačí schválení valných hromad, poté je skutečnost oznámena MV ČR. Příslušná ustanovení obchodního zákoníku by se použila v případě, došlo-li k vlastní realizaci transformace či fúzi sdružení. Z důvodu nedokonalé právní úpravy občanských sdružení, by mělo být vše potřebné, co sdružení musí řešit v průběhu své existence, např. zánik členské základny, likvidaci, slučování, upraveno stanovách.

1.6 Poznátky v rámci 1. kapitoly

Tato kapitola se zabývá principy a fungováním NO, jejich začleněním v rámci národního hospodářství. Subjekty tohoto typu mají velmi bohatou historii, z níž jsme vytyčili několik nejdůležitějších období, ať už dobu národního obrození, období samostatného československého státu po roce 1918 či vyhlášení Protektorátu na našem území. Historii jsme ukončili obdobím po roce 1948.

Představili jsme si jednotlivé typy NO, které na území ČR fungují v současnosti. Jsou jimi subjekty veřejně nebo vzájemně prospěšné, dále veřejnoprávní subjekty typu organizačních složek a příspěvkových organizací státu a také organizační složky a příspěvkové organizace územně samosprávných celků a řadíme zde i organizace typu obchodních společností a jim podobných .

Na závěr kapitoly jsme se blíže seznámili s neziskovou organizací vzájemně prospěšnou, a to s občanským sdružením. Zaměřili jsme se na jeho vznik, předmět činnosti, možné podoby tohoto typu NO, druhy finančních zdrojů a možnými způsoby zániku občanského sdružení.

2 Charakteristika občanského sdružení MENS SANA

V této kapitole se budeme zabývat občanským sdružením MENS SANA, jeho založením a vznikem, registrací u příslušného orgánu státní správy. Vymezíme jeho činnosti, poslání, druhy poskytovaných služeb, a uvedeme cílové skupiny, kterým toto sdružení nabízí prostřednictvím svých pracovníků pomoc.

2.1 Založení, poslání a cíle organizace

Občanské sdružení MENS SANA (ZDRAVÁ MYSL), nyní MENS SANA o. s., založila skupina terapeutů z denního sanatoria s psychoterapeutickou péčí pod názvem Dům duševního zdraví na podzim roku 1996. Sídlo sdružení se v současné době nachází v ulici Rošického 1082, Ostrava – Svinov, 721 00. Sdružení je nezávislou, nepolitickou a neziskovou organizací.

Členové se v něm sdružují dobrovolně na základě společného zájmu. Organizace je PO a řídí se zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Je registrováno u MV ČR pod registračním číslem II/s OS/1-30 660/96-R a současně je sdružení vedeno v evidenci Českého statistického úřadu s identifikačním číslem 65469003.

Toto sdružení vzniklo za účelem podpory a rozvoje psychoterapie, ergoterapie a sociální práce týkající se problematiky péče o duševní zdraví, budování komunitní péče v Ostravě a také vzdělávání v těchto oborech. Hlavními důvody pro vznik o. s. MENS SANA bylo odstranění překážek především v nedostatku odborných a finančních zdrojů a chybějící koncepce v oblasti péče o duševní zdraví v našem regionu.

Cílem MENS SANA o. s. je podporovat vytváření a rozvoj komunitních služeb v oblasti psychosociální rehabilitace, dát duševně nemocným lidem co nejlepší uplatnění ve společnosti a pomoci jim ke zdolávání předsudků a netolerance u ostatní populace. Hlavním cílovou skupinou sdružení jsou lidé:

- s duševním onemocněním,
- s psychosociálními problémy,
- dlouhodobě nezaměstnaní.

Druhá cílová skupina je tvořena osobami s tělesným a smyslovým postižením.

Třetí cílovou skupinu tvoří lidé s kombinovanou poruchou, tedy se základním somatickým onemocněním a k němu přidruženými psychickými obtížemi.

Předmětem činnosti sdružení je:

- poskytování psychosociálních služeb těmto třem cílovým skupinám,
- vzdělávání,
- prevence duševního onemocnění,
- distribuce a prodej služeb a výrobků uživatelů.

Organizace hájí práva a zájmy zdravotně postižených, které vychází z etických kodexů a platných právních norem ČR. Logo a organizační strukturu občanského sdružení nalezneme v příloze č. 1a a 1b.

2.2 Členství ve sdružení¹⁰

Členem sdružení může FO nebo PO, která souhlasí s cíly, činnostmi a stanovami sdružení. Členství ve sdružení je dobrovolné, což FO nebo PO zastoupená statutárním orgánem písemně doloží přihláškou. Podmínkou pro přijetí FO za člena organizace je dovršení věku 18 let. PO musí doložit doklad o vzniku právnické osoby.

O přijetí nového člena na základě písemné přihlášky rozhoduje Rada sdružení. Členství vzniká dnem přijetí člena Radou.

Členství zaniká:

- vystoupením člena ze sdružení; dnem přijetí písemného oznámení předsedou sdružení,
- ukončením členství na základě rozhodnutí Valné hromady, jestliže člen hrubým způsobem porušil stanoveny sdružení, či poškodil jeho zájmy,
- úmrtím člena, pokud jde FO,
- zánikem člena, pokud jde o PO,
- zánikem sdružení.

2.2.1 Práva a povinnosti člena sdružení

Člen sdružení je povinen:

- dodržovat stanovy sdružení,
- aktivně se podílet na naplnění cílů sdružení,
- dbát na jeho dobrou pověst,
- platit vždy do termínu roční členský příspěvek, jehož výše je stanovena Valnou hromadou,
- oznámit Radě sdružení veškeré změny údajů, které sdružení vyžaduje pro účely členské evidence, a to do třiceti dnů vzniku změny.

¹⁰ Stanovy MENS SANA o. s.

Člen sdružení, popř. zástupce členské PO, má právo:

- podílet se na činnosti sdružení v rámci svých možností, potřeb a zájmů, jedná se např. o návrhy, úpravy stanov, vyjadřování se ke zprávám a jiným materiálům vydávaných sdružením,
- volit a být volen do orgánů sdružení,
- obracet na orgány sdružení s podněty a stížnostmi a žádat a jejich vysvětlení,
- mít přístup k informacím,
- využívat služeb sdružení a dalších členských výhod a účastnit se akcí organizovaných sdružením,
- pokud členovi sdružení, který zde není v zaměstnaneckém poměru, vzniknou v souvislosti s prací pro sdružení přímé náklady, má takovýto člen právo písemně žádat o uhrazení těchto nákladů. O vyhovění nebo zamítnutí žádosti rozhoduje Rada sdružení.

2.3 Orgány sdružení¹¹

- Valná hromada,
- Rada sdružení,
- v případě potřeby mohou být zřízeny Valnou hromadou další kontrolní nebo poradní orgány.

2.3.1 Valná hromada

Valná hromada je nejvyšší orgán sdružení. Tvoří ji všichni členové organizace. Je svolávána předsedou Rady popř. Radou dle potřeby. Nejméně však 1x ročně.

Orgány sdružení povinně informují členy o konání Valné hromady alespoň 14 dní před jejím konáním písemně nebo telefonicky. Valná hromada může být předsedou Rady mimořádně svolána, pokud o to písemně požádá nejméně 1/3 členů sdružení, a to do 15 dnů po obdržení žádosti. O mimořádné valné hromadě jsou orgány sdružení povinny informovat členy organizace nejméně 10 dnů před jejím konáním.

Valná hromada je schopná usnášení, pokud je přítomna nadpoloviční většina členů organizace. Nedostaví-li se takovýto počet členů do 30 minut od avizovaného začátku Valné hromady, je Valná hromada usnášení schopná bez ohledu na počet členů. Každý člen sdružení včetně PO má jeden hlas. Nadpoloviční většinou hlasů přítomných členů je usnesení Valnou hromadou přijato. Výjimku tvoří rozhodnutí o zániku sdružení. V tomto případě je zapotřebí dvoutřetinové většiny hlasů.

¹¹ Stanovy MENS SANA o. s.

Valná hromada zejména:

- rozhoduje o změnách stanov sdružení a doplňujících předpisech jako jsou např. organizační a jednací řád,
- schvaluje výroční zprávu včetně roční uzávěrky hospodaření,
- schvaluje program činnosti a rámcový rozpočet pro následující rok,
- volí členy Rady sdružení, příp. kontrolního nebo poradního výboru a určuje jejich přesný počet,
- rozhoduje o zániku sdružení nebo o sloučení s jiným sdružením, o způsobu likvidace majetku sdružení,
- stanoví výši členských příspěvků a termíny jejich splatnosti,
- rozhoduje o vyloučení člena ze sdružení.

2.3.2 Rada sdružení

Rada je výkonný statutární orgán organizace. Ze své činnosti je odpovědný Valné hromadě. Rozhoduje kolektivně a pověřuje své členy k samostatnému jednání jménem sdružení. Rada má nejméně 3 členy, o jejich přesném počtu rozhoduje Valná hromada před začátkem funkčního období Rady. Délka funkčního období člena Rady je dva roky.

V Radě je členství ukončeno:

- uplynutím lhůty funkčního období,
- rezignací člena,
- ukončením funkce, o němž rozhodla Valná hromada na podnět kteréhokoliv člena.

V případě předčasného ukončení funkce člena Rady je nejbližší schůzí Valné hromady zvolen nový člen na období zbývajících do řádného termínu voleb členů Rady. Činí-li Rada ve svém funkčním období rozhodnutí, při kterém je počet hlasů roven, má právo rozhodujícího slova předseda Rady. Výkon funkce v Radě je čestný.

Rada volí ze svého středu předsedu Rady, dále pak zástupce předsedy Rady. Rada řídí činnost organizace v období mezi zasedáními Valné hromady. Zasedání se koná nejméně 4x ročně, jinak podle potřeby, požádá-li o to alespoň 1/3 členů Rady. Rady je usnášení schopná, pokud je přítomná nadpoloviční většina členů. Přijímá usnesení, na kterém se shodla nadpoloviční většina přítomných členů.

Rada sdružení:

- schvaluje svůj jednací řád,
- vytváří a předkládá ke schválení Valné hromadě jednací řád, organizační řád a předpisy související s činností dalších orgánů sdružení,

- navrhuje svolání Valné hromady,
- zajišťuje návrhy a podklady pro rozhodování Valné hromady,
- vydává vnitřní provozní předpisy,
- doporučuje projednání věcí Valnou hromadou ve sporných případech, které se týkají orgánů sdružení,
- předkládá každoročně Valné hromadě ke schválení Výroční zprávu včetně hospodářské uzávěrky, dále návrh programu činnosti sdružení a rámcového rozpočtu na následující kalendářní rok.

Rada se skládá z místopředsedkyně Rady a dalších 3 členů.

2.4 Předseda Rady sdružení

Předseda Rady sdružení je ze své činnosti odpovědný, jak vyplývá z názvu, Radě sdružení i Valné hromadě. Je volen na dvouleté funkční období, které odpovídá funkčnímu období Rady sdružení. Předseda může být odvolán na základě písemné žádosti alespoň 1/3 členů Rady sdružení.

Předseda Rady:

- svolává jednání Rady a také Valnou hromadu, řídí jejich zasedání,
- provádí opatření k zajištění činnosti sdružení v období mezi zasedáními Rady,
- plní úkoly, jimiž byl pověřen Radou nebo Valnou hromadou.

V době jeho nepřítomnosti vykonává funkci zástupce předsedy Rady sdružení (místopředseda). Předseda je oprávněn pověřit kteréhokoliv člena Rady, aby zastupoval sdružení ve věcech specifikovaných plnou mocí.

V čele občanského sdružení MENS SANA stojí předsedkyně Rady sdružení, která je statutárním zástupcem organizace. V případě nepřítomnosti její funkci zastává místopředsedkyně Rady.

2.5 Pracovníci sdružení

Práci v občanském sdružení MENS SANA vykonávají pracovníci, kteří dosáhli středoškolského, vyššího odborného a vysokoškolského vzdělání. Jelikož je sdružení sledováno za období 2003-2007, musíme podotknout, že během tohoto období došlo k několika změnám v počtu pracovníků. V prvním roce sledovaného období byl v pracovním poměru s občanským sdružením i jeden pracovník s dosaženým základním vzděláním. V roce 2003 a 2004 pracovalo pro organizaci i několik dobrovolníků. Přehled pracovníků z hlediska úvazku, vzdělání a pohlaví je uveden v tabulce v 3.4, kterou nalezneme ve třetí kapitole zabývající se zhodnocením činnosti organizace MENS SANA.

2.6 Činnost organizace

Organizace provádí všechny své činnosti v rámci hlavní činnosti a neprovádí žádnou vedlejší činnost. Výnosy, které má z prodeje vlastních výrobků nebo služeb (např. z prádelny nebo poplatků) jsou tedy vykazovány jako hlavní činnosti.

Občanské sdružení MENS SANA o. s. nabízí svým klientům pomoc prostřednictvím různých druhů služeb. Mezi činnosti organizace patří:

- Sociální centrum,
- Kreativní dílna,
- Arteterapeutická dílna,
- Klubové (volnočasové) aktivity,
- Pracovní rehabilitace,
- Agentura podporovaného zaměstnávání.

Poskytování služeb a činností probíhá od pondělí do pátku vždy od 8:00 – 16:30 hod.

2.6.1 Sociální centrum

Služby, které jsou v rámci této oblasti poskytovány se týkají především sociální rehabilitace. Sociální pracovníce nabízejí klientům služby spojené nejen se sociálně právním poradenstvím, ale také konzultace týkající se sociálního zabezpečení a to dávek, důchodů, asistencí při jednání s úřady. Mimo jiné je jejich snahou průběžná příprava na samostatný život v prostředí rodiny, přátel nebo sousedství, čili naučit je žít v přirozeném prostředí.

Činnosti, které sociální pracovníci poskytují klientům jsou :

- zajišťování prvního kontaktu mezi klientem a zařízením,
- informování klienta o službách poskytovaných v zařízení i o dalších psychosociálních službách poskytovaných v regionu,
- poradenství při výběru služeb,
- zprostředkování potřebných služeb,
- sociálně právní poradenství,
- poskytování podpory při jednání s úřady,
- podpora a asistence při zvládání každodenních povinností,
- individuální nácvik sociálních dovedností, např. hospodaření s penězi či komunikace,
- v rámci sociální práce se skupinou jsou klientům nabízeny tématicky zaměřené skupiny,
- případová sociální práce.

Případová sociální práce je o dlouhodobá forma spolupráce klienta se sociálním pracovníkem, která vychází z mapování potřeb klienta a jeho možností. Směřuje k vytvoření individuálního rehabilitačního plánu, v němž jsou formulovány cíle, kterých chce klient při této spolupráci dosáhnout, dále dílčí kroky k jejich dosažení, časový plán a kompetence.

Za činnost sociální centra jsou odpovědny 3 sociální pracovníce.

2.6.2 Kreativní dílna

Prostřednictvím dílny je klientům umožňováno trávení jejich volného času a zároveň tak rozvíjení sebe samého. Mohou zdokonalovat své praktické, pracovní a sociální dovednosti a to pomocí kreslířských, malířských, keramických a textilních činností, které zde působí jako prostředek výchovy, komunikace a zároveň napomáhá jejich sociální integraci.

Kreativní dílna nabízí tyto typy technik:

- techniky keramiky,
- techniky grafiky,
- techniky kresby a malby,
- techniky výtvarného konstruování,
- textilní techniky,
- netradiční výtvarné techniky.

Nabízené techniky tedy umožňují výrobu drobných dekorativních předmětů, práce na hrnčířském kruhu, glazování, dále kresby tuží, uhlím či pastely. Zahmují i šití na šicím stroji, háčkování, pletení, výrobu šperků i práci s dřevem, sklem, sádrou a plasty.

Výrobky, které jsou v rámci této dílny zhotoveny klienty organizace, jsou předmětem prodeje, přičemž obdržené tržby slouží jako výnosy občanského sdružení k dalšímu rozvoji poskytovaných služeb touto dílnou.

Za provoz dílny jsou odpovědny tři sociální pracovníce.

V příloze č. 2 a 3 nalezneme fotografie keramických a textilních výrobků, které v rámci keramické a textilní dílny klienti ve svém volném čase vyrábějí.

2.6.3 Arteterapeutická dílna

Arteterapie je určena klientům, jež prostřednictvím tvořivých činností a terapeutické práce chtějí dosáhnout zlepšené psychické kondice za pomoci zkušeného terapeuta. Arteterapeutická setkání mohou být individuální nebo skupinová a nabízejí využití nejrozličnějších výrazových prostředků a výtvarných technik k vyjádření vlastních pocitů. Za pomoci výtvarných, hudebních a divadelních aktivit dochází k rozvoji kreativních schopností zúčastněných.

Cílem je zde aktivace klientových schopností, jeho uvědomění si sebe sama a vytváření rovnováhy a integrace všech složek psychiky.

Arteterapeutická dílna je vedena předsedkyní Rady sdružení, jež je také zodpovědná za její činnost.

2.6.4 Klubové (volnočasové) aktivity

Tyto aktivity nabízejí klientům využití jejich volného času v zaměřených tematických programech. Umožňují tak jejich vzájemnou komunikaci, společné posezení, nácvik sociálních dovedností, ale především bezpečný pobyt v komunitě ostatních lidí bez pocitů ohrožení. Dochází zde, kromě občasných kulturně společenských akcí, jakými jsou výlety, návštěva galerií, výstav či ZOO, také k těmto aktivitám:

- kurzy anglického jazyka pro začátečníky i pokročilé,
- taneční aktivity a hudební dílny,
- tvůrčí psaní,
- klubová poezie a večery poezie,
- sportovní aktivity,
- kurz vaření,
- zahradničení.

Za činnost volnočasových aktivit je zodpovědných 8 sociálních pracovníků.

V příloze č. 4 nalezneme ukázky z literární tvorby klientů tohoto sdružení.

2.6.5 Pracovní rehabilitace

Posláním pracovní rehabilitace v dílnách je především systematická příprava klientů na návrat do běžných pracovních podmínek. Cílem této rehabilitace je mimo stabilizace zdravotního stavu také nácvik sociálních dovedností a vytváření nových sociálních kontaktů.

V oblasti pracovní rehabilitace probíhají dva programy:

- Bar,
- Prádelna a mandlovna.

Rehabilitace klientů, jež pracují v baru, směřuje k nácviku a zlepšení jejich samostatnosti, zodpovědnosti a schopnosti postarat se o jeho provoz. Takto získané dovednosti mohou klienti využít při hledání zaměstnání v podobných zařízeních. Funkce baru není pouze pracovní rehabilitační, podílí se rovněž na zpříjemnění pobytu klientů a dalších návštěvníků zařízení, jež si zde mohou koupit snídani, svačinku nebo nealkoholický nápoj.

Dílna, v níž je prádelna a mandlovna, poskytuje služby jako jsou praní, žehlení, mandlování buďto jednotlivcům, či okolním firmám. Klienti, jež pracují v této dílně, poté mohou využít takto nabytých zkušeností nejen ve svých domácnostech, ale také při hledání podobného pracovního místa. Tržby obdržené z poskytování služeb v rámci prádelny a mandlovny jsou opět výnosy občanského sdružení.

2.6.6 Agentura podporovaného zaměstnávání

Podporovaným zaměstnáváním se rozumí komplex služeb, jejichž cílem je poskytnout člověku podporu, která poslouží k nalezení a udržení si pracovního místa na otevřeném trhu práce za odpovídajících platových podmínek.

2.7 Zánik organizace

Sdružení ukončuje svou činnost:

- dobrovolným rozpuštěním,
- sloučením s jiným sdružením,
- pravomocným rozhodnutím MV ČR o jeho rozpuštění.

O zániku či sloučení organizace rozhoduje Valná hromada 2/3 většinou hlasů přítomných členů. Při zániku sdružení Valná hromada rozhodne o způsobu majetkového vypořádání, za jehož provedení je odpovědná Rada.

2.8 Právní legislativa

Občanské sdružení MENS SANA se při vedení svého účetnictví řídí danými právními předpisy. Jsou jimi:

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 513/1991, obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- České účetní standardy č. 401 – 414.

2.8.1 Zákon o účetnictví¹²

Občanské sdružení jakožto účetní jednotka je povinna respektovat zákon o účetnictví. Její povinností je účtovat podvojným zápisem o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření.

Účetním obdobím je kalendářní rok.

Účetní jednotka vede své účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, tzn. že:

- sestavuje účtový rozvrh členěný jen na účtové skupiny, nevyžaduje-li zvláštní právní předpis členění podrobnější,
- může spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize,
- ke konci rozvahového dne nemusí uvažovat a následně také účtovat o předvídatelných a možných ztrátách a riziku týkajících se majetku, závazků, tzn. že kupř. neúčtují o časovém rozlišení, opravných položkách, rezervách, ať jde o kladnou či zápornou hodnotu, o odpisech však účtovat musí,
- může využít příslušná ustanovení zákona o rezervách pro zjištění základů daně z příjmů, existují-li k tomu zákonné důvody, pokud k takovémuuto případu dojde, použijí se příslušná ustanovení, která se týkají rezerv a opravných položek,
- rozsah její účetní závěrky je určen příslušným prováděcím předpisem (např. vyhláškou),
- nemusí využívat účty analytické a podrozvahové.

2.8.2 Vyhláška č. 504/2002 Sb.¹³

Touto vyhláškou se stanoví:

- rozsah a způsob sestavování účetní závěrky,
- uspořádání, označování a obsahové vymezení položek majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv v účetní závěrce,
- uspořádání, označování a obsahové vymezení nákladů, výnosů a výsledků hospodaření v účetní závěrce,
- uspořádání a obsahové vymezení, které vysvětlují a doplňují informace v příloze účetní závěrky,
- směrnou účtovou osnovu,
- účetní metody,
- metodu přechodu z jednoduchého účetnictví na účetnictví.

¹² Růžičková, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. Olomouc: Anag, s. r. o, 2007, str. 83

¹³ Růžičková, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. Olomouc: Anag, s. r. o., 2007, str. 113

2.8.3 Zákoník práce, Obchodní zákoník

Zákoník práce je upravena oblast vzniku, změny a zániku pracovního poměru, podmínky pro uzavírání pracovní smlouvy se zaměstnanci občanského sdružení.

Obchodním zákoníkem se občanské sdružení řídí při podepisování smluv v rámci obchodních závazkových vztahů.

2.8.4 České účetní standardy

Tyto standardy byly vydány Ministerstvem financí ČR. Jsou v souladu se zákonem o účetnictví s účinností od 1. ledna 2004. Standardy byly původně označeny čísly 401 – 413. Ministerstvem však bylo znění standardů upraveno s účinností k 1. lednu 2005. Současná podoba vypadá následovně - Standard č.:

- 401 – Účty a zásady účtování na účtech
- 402 – Otevírání a zásady účtování účetních knih
- 403 – Inventarizační rozdíly
- 404 – Kurzové rozdíly
- 405 – Deriváty
- 406 – Operace s cennými papíry a podíly
- 407 – Opravné položky k pohledávkách, rezervy a pohledávky po lhůtě splatnosti
- 408 – Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry
- 409 – Dlouhodobý majetek
- 410 – Zásoby
- 411 – Zúčtovací vztahy
- 412 – Náklady a výnosy
- 413 – Vlastní zdroje a dlouhodobé závazky
- 414 – Přejedání z jednoduchého účetnictví na účetnictví

2.9 Poznámky v rámci 2. kapitoly

V této části kapitoly jsme si blíže seznámili s občanským sdružením MENS SANA, konkrétně jsme se zaměřili na způsob založení, registraci, vyjmenovali druhy služeb a činností, které sdružení svým klientům nabízí.

Uvedli jsme si cílové skupiny, na které je zaměřena pomoc pracovníků sdružení. Jsou jimi osoby s duševním onemocněním, dále psychosociálními problémy a dlouhodobě nezaměstnaní, osoby tělesně a smyslově postižené a lidé s kombinovanou poruchou, tzn. lidé se základním somatickým onemocněním a k němu přidruženými psychickými obtížemi. Těmto cílovým skupinám poskytují pracovníci MENS SANY služby v rámci sociálního centra,

kreativní dílny, arteterapeutické dílny, klubových neboli volnočasových aktivit, pracovní rehabilitace a agentury podporovaného zaměstnání.

Dále jsme si uvedli práva a povinnosti členů organizace, vymezili jsme si orgány, kterými jsou Valná hromada, Rada sdružení, předsedkyně Rady sdružení, počet jejich členů a výčet pravomocí, které tito členové mají v rámci své funkce a uvedli způsoby zániku občanského sdružení MENSSANA, o němž rozhoduje orgán Valné hromady.

Na závěr kapitoly jsme si vymezili právní legislativu, podle které se řídí činnost a také účetnictví občanského sdružení. Patří zde zákon o sdružování občanů, zákon o účetnictví, vyhláška č. 504/2002 Sb., obchodní zákoník, zákoník práce a české účetní standardy.

3 Zhodnocení činnosti organizace

Tato kapitola je věnována analýze hospodaření občanského sdružení v letech 2003-2007, kdy zjistíme zda organizace vykazovala ve sledovaném období zisk nebo v opačném případě dosáhla ztráty. Provedeme si podrobnou analýzu nákladů, které občanské sdružení vynaložilo na svoji činnost, především na mzdové náklady, spotřebu materiálu, energie a služby. Uvedeme si zde i výnosy obdržené během období 2003 – 2007, konkrétně získané tržby, přijaté příspěvky a dotace od jednotlivých poskytovatelů.

3.1 Celkové náklady

Celkové náklady občanského sdružení zahrnují spotřebu materiálu, energie, obdržené služby, celkové osobní náklady skládající se z mzdových nákladů a zákonného sociálního a zdravotního pojištění zaměstnanců sdružení. Dále zde patří celkové ostatní náklady a odpisy hmotného majetku (dále jen „HM“). V tabulce 3.1 si uvedeme celkové náklady vynaložené v letech 2003 – 2007.

V roce 2004 je zahrnuta částka 4 tis. Kč, která ale není uvedena v tabulce. Z této částky 4 tis. Kč, bylo 1 tis. Kč poskytnuto na cestovné a 3 tis. Kč činily poskytnuté členské příspěvky. Obdobně je tomu tak i v následujícím roce 2005, kdy je v celkových nákladech zahrnuta částka 7 tis. Kč. V rámci této částky se jedná se o poskytnuté příspěvky zúčtované mezi OSS.

Tab. 3.1 Celkové náklady v letech 2003 –2007 (v tis. Kč)

Náklady	r. 2003	r. 2004	r. 2005	r. 2006	r. 2007
Spotřeba materiálu celkem	358,38	316,00	317,00	314,48	186,95
Spotřeba energií	114,84	236,00	76,00	125,26	240,54
Služby celkem	375,61	280,00	336,00	439,02	543,54
Osobní náklady celkem	1 513,36	1 433,00	1 610,00	1 621,48	1 748,90
Ostatní náklady celkem	61,76	16,00	18,00	32,89	24,95
Odpisy HM	0,00	0,00	0,00	10,76	0,00
Náklady celkem	2 423,95	2 285,00	2 364,00	2 543,89	2 744,88

Zdroj: Výroční zpráva MENS SANA o. s. za rok 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007. Vlastní zpracování.

Celkové náklady v roce 2003 činily 2,4 mil. Kč. Na této výši měly největší podíl celkové osobní náklady, které přesáhly částku 1,5 mil. Kč. Mezi další položky, které se významně podílely na celkových výdajích, byly služby a spotřeba materiálu, kdy tyto položky

přesáhly více než 300 tis. Kč. Spotřeba energie překročila částku 110 tis. Kč. Položka odpisy HM nijak neovlivnila celkové náklady, neboť se rovnaly nule. Hodnota dosažených celkových nákladů byla v porovnání s ostatními roky námi sledovaného období třetí nejvyšší.

Celkové náklady v roce 2004 byly ve sledovaném období nejnižší, přesáhly částku 2,2 mil. Kč. Stejně jako v předešlém roce se na této částce nejvíce podílely celkové osobní náklady, které činily více než 1,4 mil. Kč, ale v porovnání s minulým obdobím se tato položka snížila o 80 tis. Kč. Příčinu poklesu nalezneme v další části kapitoly 3.5 Mzdové náklady, v tabulce č. 3.5. Dále tuto hodnotu ve větší míře ovlivnily položky služby a spotřeba materiálu. Oproti roku 2003 se zvýšila spotřeba energie o více než $\frac{1}{2}$, činila téměř 240 tis. Kč. Hodnota odpisů HM byla nulová.

V roce 2005 se celkové náklady zvýšily z 2,2 na 2,35 mil. Kč. Důvodem bylo zvýšení celkových osobních nákladů téměř o 200 tis. Kč. Významný podíl na této celkové částce měly opět položky spotřeba materiálu a služby, které přesáhly 300 tis. Kč. Naopak spotřeba energie se snížila o $\frac{2}{3}$. Hodnota odpisů stejně jako v předchozích dvou obdobích se rovnala nule. Dosažené celkové náklady v tomto roce byly druhé nejnižší v námi sledovaném období.

V roce 2006 přesáhla částka celkových nákladů 2,5 mil. Kč. Největší podíl přitom opět měly celkové osobní náklady. Oproti roku 2005 zvýšily zhruba o 10,5 tis. Kč. V tomto roce druhou položkou, která nejvíce ovlivnila konečnou výši nákladů byly služby, jež dosáhly částky 439 tis. Kč. Položka spotřeba materiálu přesáhla 300 tis. Kč, spotřeba energie 125 tis. Kč. Oproti předchozímu roku 2005 se výše celkových nákladů zvýšila téměř o 200 tis. Kč. Dosažené celkové náklady byly druhé nejvyšší v námi sledovaném období.

V roce 2007 celkové náklady dosáhly částky téměř 2,75 mil. Kč. Největší podíl na této částce měly celkové osobní náklady, které činily více než 1,74 mil. Kč. Druhou položkou, které nejvíce ovlivnily výši nákladů, se staly služby, které přesáhly 500 tis. Kč. Spotřeba energie vzrostla téměř o $\frac{1}{2}$, dosáhla částky 240 tis. Kč. Hodnota celkových nákladů, které se v tomto roce vynaložily, byla nejvyšší v rámci námi sledovaného pětiletého období.

3.2 Celkové výnosy

Celkové výnosy sdružení se skládají především z tržeb obdržených z prodeje výrobků a zboží. Řadí se zde i tržby za poskytnuté služby, celkové změny ve stavu zásob, ostatní výnosy včetně úroků. Dále do výnosů patří i celkové přijaté příspěvky, které se skládají z přijatých darů a členských příspěvků a uzavírají je provozní dotace získané od různých poskytovatelů, které si přiblížíme v další části této kapitoly.

V tabulce 3.2 si uvedeme přehled celkových výnosů za období 2003 – 2007.

Tab. 3.2. Celkové výnosy v letech 2003 – 2007 (v tis. Kč)

Výnosy	r. 2003	r. 2004	r. 2005	r. 2006	r. 2007
Tržby za výrobky a zboží	45,87	22,00	31,00	32,00	51,73
Tržby za služby	64,50	56,00	72,00	44,60	54,01
Změna stavu zásob celkem	0,00	0,00	0,00	5,93	8,97
Ostatní výnosy + úroky	3,73	5,00	9,00	3,67	513,29
Přijaté příspěvky celkem	106,90	10,00	190,00	23,40	22,20
Provozní dotace	2 254,20	2 211,00	2 354,00	2 525,00	2 199,82
Výnosy celkem	2 475,20	2 304,00	2 656,00	2 634,60	2 850,02

Zdroj: Výroční zpráva MENS SANA o. s. za rok 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007. Vlastní zpracování.

Celkové výnosy v roce 2003 činily více než 2,4 mil. Kč. Na této částce se nejvíce podílely obdržené provozní dotace, které činily více než 2,25 mil. Kč, což je 91 % celkových výnosů. Druhou nejvyšší položkou byly přijaté příspěvky celkem s částkou téměř 107 tis. Kč. Obdržené tržby za služby činily 64,5 tis. Kč, poté následovaly tržby za výrobky a zboží v částce téměř 46 tis. Kč. Dosažené celkové výnosy v tomto roce byly druhé nejnižší v námi sledovaném období.

Celkové výnosy v roce 2004 dosáhly částky 2,3 mil. Kč. Oproti předchozímu roku se tyto výnosy snížily více než o 170 tis. Kč. Největší podíl na obdržených celkových výnosech měly stejně jako v předešlém roce provozní dotace, a to ve výši 2,2 mil. Kč, tedy s 95% podílem, který se tak oproti roku 2003 zvýšil o další 4 %. Položkou, která jako druhá nejvíce ovlivnila celkové výnosy, se staly obdržené tržby za poskytnuté služby ve výši 56 tis. Kč, poté následovaly obdržené tržby za výrobky a služby v částce 22 tis. Kč a přijaté příspěvky, které oproti předešlému roku prudce poklesly ze 106 tis. na 10 tis. Kč. Hodnota dosažených celkových výnosů byla nejnižší v námi sledovaném období.

Celkové výnosy v roce 2005 činily celkové výnosy více než 2,65 mil. Kč, z čehož vyplývá, že se oproti roku 2004 zvýšily více než 350 tis. Kč. Největší podíl na dosažené částce měly přijaté dotace ve výši 2,35 mil. Kč, což znamená 88% podíl na celkových výnosech. Přijaté příspěvky činily v tomto roce 190 tis. Kč, obdržené tržby za poskytnuté služby přes 70 tis. Kč, tržby za výrobky a zboží 31 tis. Kč. Hodnota dosažených celkových výdajů byla 2. nejvyšší ve sledovaném období.

Celkové výnosy v roce 2006 dosáhly 2,63 mil. Kč. Ve srovnání s rokem 2005 se snížily zhruba o 20 tis. Kč. Přijaté provozní dotace od různých poskytovatelů stejně jako v předešlých třech letech měly největší podíl na celkových výnosech. Jejich částka činila 2,5 mil. Kč, což znamená zhruba téměř 96% podíl. Druhý největší podíl měly obdržené tržby

za služby v částce 44 tis. Kč, dále tržby za výrobky a služby dosáhly 32 tis. Kč a přijaté příspěvky činily zhruba 23 tis. Kč. Dosažené celkové výnosy byly třetí nejvyšší ve sledovaném období.

Celkové výnosy v roce 2007 činily více než 2,85 mil. Kč. Oproti předchozímu roku vzrostla jejich výše o více než 200 tis. Kč. Obdržené tržby za poskytnuté služby činily 54 tis. Kč, podobně si vedly i tržby za výrobky a zboží v částce 51 tis. Kč. Přijaté příspěvky dosáhly částky 22 tis. Kč. Provozní dotace činily 2,2 mil. Kč, což je 77 procent celkových výnosů. Celkové výnosy dosažené v roce 2007 byly nejvyšší v celém sledovaném období.

3.3 Výsledek hospodaření

V této podkapitole si vymezíme celkové náklady a výnosy, pomocí nichž si určíme, zda sdružení ve sledovaném období vykázalo v rámci účetnictví zisk nebo ztrátu. Uvedeme si výsledek hospodaření před a také po zdanění. Přehled celkových nákladů, výnosů a hospodářského výsledku v hlavní činnosti za období 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007 najdeme v tab. 3.3.

Tab. 3.3 Výsledek hospodaření v hlavní činnosti za období 2003-2007 (v tis. Kč)

Ukazatel	r. 2003	r. 2004	r. 2005	r. 2006	r. 2007
Náklady celkem	2 423,95	2 285,00	2 364,00	2 543,90	2 744,88
Výnosy celkem	2 475,20	2 304,00	2 656,00	2 634,60	2 850,02
VH před zdaněním	51,25	19,00	292,00	90,70	105,14
Daň z příjmů	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VH po zdanění	51,25	19,00	292,00	90,70	105,14

Zdroj: Výroční zpráva MENS SANA o. s. za rok 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007. Vlastní zpracování.

Sdružení MENS SANA v námi sledovaném období 2003 – 2007 vždy vykazovalo kladný hospodářský výsledek. Můžeme konstatovat, že jeho vývoj za pětileté období měl střídavě rostoucí a klesající tendenci.

VH byl nejvyšší v roce 2005, kdy jeho částka činila 292 tis. Kč, naopak nejnižšího VH bylo dosaženo v předchozím roce, tedy v roce 2004, kdy jeho výše činila 19 tis. Kč.

Grafický přehled celkových nákladů, výnosů a výsledku hospodaření je uvedeno v příloze č. 5a.

3.4 Zaměstnanci sdružení

V následující podkapitole 3.4 si uvedeme počet zaměstnanců v jednotlivých letech námi sledovaného období. Nutno podotknout, že se jejich počet během období 2003 – 2007 měnil z několika hledisek. Těmito hledisky byl především úvazek, dosažené vzdělání a pohlaví pracovníků občanského sdružení. Počet zaměstnanců v jednotlivých letech sledovaného pětiletého období nalezneme v tabulce 3.4.

Tab. 3.4. Zaměstnanci z hlediska úvazku, vzdělání a pohlaví v letech 2003-2007

Počet zaměstnanců	r. 2003	r. 2004	r. 2005	r. 2006	r. 2007
z hlediska úvazku	13	15	13	13	14
odborný personál	10	13	12	12	13
provozní personál	3	2	1	1	1
z hlediska vzdělání	13	15	13	13	14
vysokoškolské	5	7	7	7	4
vyšší odborné	1	1	2	2	3
středoškolské	6	7	4	4	7
základní	1	0	0	0	0
z hlediska pohlaví	13	15	13	13	14
muži	2	3	1	1	1
ženy	11	12	12	12	13
dobrovolníci	5	5	0	0	0

Zdroj: Výroční zpráva MENS SANA o. s. za rok 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007. Vlastní zpracování.

V roce 2003, který byl prvním rokem námi sledovaného období pracovalo v občanském sdružení celkem 13 pracovníků, z toho 2 muži a 11 žen. Z tohoto celkového počtu bylo 10 pracovníků v rámci odborného personálu, zbylí tři pracovníci se starali o provoz organizace (1 uklízečka, 2 technickohospodářští pracovníci). Z hlediska vzdělání zde pracoval 1 zaměstnanec s dosaženým základním vzděláním, 6 pracovníků se středoškolským vzděláním, 1 zaměstnanec s vyšším odborným vzděláním a 5 pracovníků, kteří dosáhli vysokoškolského vzdělání. V tomto roce spolupracovali s občanským sdružením 5 dobrovolníků.

V roce 2004 bylo v občanském sdružení zaměstnáno 15 pracovníků, z toho 3 muži a 12 žen, přičemž z celkového počtu 15 zaměstnanců bylo 13 odborného charakteru a dva provozní zaměstnanci (1 uklízečka, 1 technickohospodářský pracovník). Z hlediska dosaženého vzdělání zde pracovalo 7 zaměstnanců se středoškolským vzděláním, 1 pracovnice s vyšším odborným vzděláním a 7 vysokoškolských pracovníků. V tomto roce s organizací MENS SANA spolupracovalo 5 dobrovolníků.

V roce 2005 a 2006 pracovalo pro organizaci 13 zaměstnanců, z toho 1 muž a 12 žen. Na odborné úrovni zde bylo zaměstnáno 12 pracovníků a 1 provozní pracovník (1 uklízečka). V rámci dosaženého vzdělání zde pracovalo 7 vysokoškolských zaměstnanců, 2 s vyšším odborným vzděláním a čtyři se středoškolským vzděláním. V letech 2005 a 2006 pro organizaci nepracovali žádní dobrovolní pracovníci.

V roce 2007 bylo v organizaci zaměstnáno 14 pracovníků, z toho 1 muž a 13 žen. Odborných pracovníků byl celkem 13, zbylý 1 pracovník byl provozního charakteru, konkrétně 1 uklízečka. Co se týče dosaženého vzdělání, tak zde pracovali 4 zaměstnanci s vysokoškolským vzděláním, 3 s vyšším odborným vzděláním a 7 pracovníků se středoškolským vzděláním. V tomto roce podobně jako v roce 2005 a 2006 pro sdružení nepracovali žádní dobrovolní pracovníci.

Grafický přehled počtu zaměstnanců v letech 2003 – 2007 najdeme v příloze č. 5b

3.5 Mzdové náklady

V následující tabulce 3.5. najdeme přehled mzdových nákladů, částek zákonného sociálního a zdravotního pojištění (dále jen „ZSZD“), dále jsou zde zahrnuty dohody o provedení práce, tzv. OON a také celkové osobní náklady (OS celkem) pracovníků občanského sdružení MENS SANA ve sledovaném období 2003 – 2007.

Tab. 3.5 Mzdové náklady, celkové osobní náklady v letech 2003-2007 (v tis. Kč)

Položka	r. 2003	r. 2004	r. 2005	r. 2006	r. 2007
Mzdové náklady	1 000,95	1 076,00	1 100,50	1 066,82	1 152,80
ZSZD	344,11	357,00	387,00	380,39	410,70
OON	168,30	0,00	122,50	174,27	185,40
OS celkem	1 513,36	1 433,00	1 610,00	1 621,48	1 748,90

Zdroj: Výroční zpráva MENS SANA o. s. za rok 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007. Vlastní zpracování.

V roce 2003 přesáhly mzdové náklady 1 mil. Kč, přičemž v rámci námi sledovaného pětiletého období dosáhly své nejnižší hodnoty. V následujícím roce 2004 se výše mzdových nákladů zvýšila zhruba o 76 tis. Kč. V roce 2005 činila jejich hodnota 1,1 mil. Kč. Můžeme tedy říci, že v období let 2003 – 2005 měly tyto náklady rostoucí tendenci. Výjimku tvořil rok 2006, kdy mzdové náklady poklesly o 35 tis. Kč. V roce 2007 se opět mzdové náklady zvýšily o více než 80 tis. Kč a dosáhly výše 1,15 mil. Kč.

Grafický přehled mzdových nákladů, zákonného sociálního a zdravotního pojištění a celkových osobních nákladů v letech 2003 – 2007 nalezneme v příloze č. 6a

3.6 Dotace

Ve sledovaném období 2003 – 2007 organizace MENS SANA získala příspěvek na provozování své činnosti ve formě dotací, které získala od Statutárního města Ostrava (dále jen „SMO“), Moravskoslezského kraje, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (dále jen „MPSV ČR“), SMO – Úřadu městského obvodu Jih (dále jen „ÚMOb – Jih“) a městského obvodu Poruba (dále jen „MO – Poruba“).

V tabulce 3.6 jsou uvedeny částky přijatých dotací v letech 2003 – 2007 v tis. Kč.

Tab. 3.6 Přijaté dotace v letech 2003 - 2007 (v tis. Kč)

Poskytovatel	r. 2003	r. 2004	r. 2005	r. 2006	r. 2007
SMO	850,00	1 010,00	1 205,00	1 341,00	1 189,82
MS kraj	400,00	392,00	1 128,50	1 184,00	1 010,00
MPSV	993,20	794,00	0,00	0,00	0,00
ÚMOb – Jih	0,00	15,00	20,50	0,00	0,00
MO - Poruba	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Refundace z Úřadu práce	11,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Přijaté dotace celkem	2 254,20	2 211,00	2 354,00	2 525,00	2 199,82

Zdroj: Výroční zpráva MENS SANA o. s. za rok 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007. Vlastní zpracování.

V roce 2003 získalo občanské sdružení dotaci ve výši 2,25 mil. Kč. Nejvyšší podíl na této částce mělo MPSV ČR, kdy výše jím poskytnuté dotace činila více než 990 tis. Kč. Mezi další významné obdržené dotační prostředky patří dotace od SMO ve výši 850 tis. Kč, od MS kraje ve výši 400 tis. Kč.

V roce 2004 činily celkové dotace více než 2,2 mil. Kč. Nejvyšší dotace byla poskytnuta SMO a přesahovala částku 1 mil. Kč. Od MPSV ČR získala organizace dotaci ve výši téměř 800 tis. Kč. Od MS kraje obdržela dotaci v částce téměř 400 tis. Kč.

V roce 2005 činily obdržené dotace částku více než 2,35 mil. Kč. Podobně jako v předchozím roce byla nejvyšší poskytnutá dotace od SMO ve výši 1,2 mil. Kč. Od MS kraje obdrželo dotaci vyšší než 1,12 mil. Kč. V tomto roce neobdržela organizace žádnou dotaci od MPSV ČR.

V roce 2006 byla hodnota obdržených celkových přijatých dotací námi sledovaného období nejvyšší, neboť přesáhla částku 2,5 mil. Kč. Na její výši se podílely pouze dva

poskytovatelé a to SMO, které poskytlo dotaci ve výši 1,34 mil. Kč. Druhým poskytovatelem se stal MS kraj, v rámci něhož obdrželo sdružení dotaci 1,18 mil. Kč.

V roce 2007 byla celková výše přijatých dotací oproti předchozímu roku nejnižší, činila téměř 2,2 mil. Kč. Sdružení opět obdrželo dotace pouze od SMO ve výši téměř 1,19 mil. Kč. Od MS kraje obdržena dotace činila 1,01 mil. Kč.

Grafický přehled přijatých dotací za sledované období je uvedeno v příloze č. 6b

3.7 Poznátky v rámci 3. kapitoly

V třetí a zároveň poslední kapitole této bakalářské práce jsme se zaměřili na analýzu hospodaření občanského sdružení MENS SANA. Analýza se zaměřila na období let 2003 - 2007. Během tohoto pětiletého období jsme se zabývali především náklady, výnosy a jejich celkovými hodnotami, které nám poté uváděli výsledek hospodaření této organizace. Tento měl ve všech sledovaných letech podobu zisku. Dále jsme se zaměřili na změny v počtu pracovníků během námi sledovaného období. Počet pracovníků pohyboval v rozmezí 13 – 15 pracovníků. Také jsme se zabývali výší mzdových nákladů této organizace, kdy nejnižší byly v prvním roce sledovaného období, tedy v roce 2003, v němž přesáhly částku 1 mil. Kč. Naopak nejvyšší hodnoty dosáhly v roce 2007 a to přes 1,15 mil. Kč. Co se týče přijatých dotací, během námi sledovaného pětiletého období získalo občanské sdružení dotace od několika poskytovatelů. V letech 2003 a 2004 obdrželo sdružení dotaci od MPSV, dalšími významnými poskytovateli byly SMO a MS kraj. V období let 2005-2007 získalo občanské sdružení dotace pouze od MS kraje a SMO, kdy výše obdržených dotací přesáhla více než 2 mil. Kč.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo seznámení se s problematikou NO a pochopení principů jejich fungování na území ČR. Zjištěné informace z teoretické oblasti v rámci první kapitoly nám osvětlily problematiku neziskových organizací a jejich členění v NH. Přestože je pojem neziskové organizace všeobecně užíván, není přímo zakotven v žádném z právních předpisů ČR. Největší rozmach NO zaznamenaly v období 19. stol. a po roce 1930. V období Protektorátu a po roce 1948 byla činnost těchto činností omezována nebo zrušena. V další části této kapitoly jsme si uvedli typologii NO - **veřejně** prospěšné, **vzájemně** prospěšné, **veřejnoprávní organizace** typu OSS a ÚSC, příspěvkových organizací státu a ÚSC, **ostatní neziskové veřejnoprávní organizace**, neziskové organizace typu obchodních společností a jim podobných. Závěr této kapitoly jsme věnovali obecné charakteristice občanské sdružení.

V druhé kapitole jsme se zabývali konkrétním typem neziskové organizace, a to občanským sdružením MENS SANA o. s., které poskytuje služby osobám smyslově a tělesně postiženým. Sdružení je registrováno u MV ČR. Jeho orgány jsou **Valná hromada**, **Rada sdružení** a **Předseda Rady sdružení**. Valná hromada je nejvyšší orgán sdružení, Rada je výkonným statutárním orgánem.

Sdružení poskytuje služby v rámci činností v sociálním centru, kreativní dílně, arteterapeutické dílně, volnočasových aktivitách, pracovní rehabilitace a agentuře podporující zaměstnání, kdy jsme si tyto činnosti jednotlivě charakterizovali. Na závěr kapitoly jsme si uvedli právní předpisy, kterými se řídí organizace při vedení svého účetnictví.

Ve třetí kapitole jsme se zabývali analýzou hospodaření ve sledovaném účetním období 2003 – 2007, na jejímž základě jsme ověřili dvě v úvodu stanovené hypotézy.

Provedením analýzy celkových nákladů a výnosů v letech 2003 – 2007 ve výše uvedených tabulkách jsme zjistili, že organizace v námi sledovaném období vykazovala v každém roce kladný hospodářský výsledek, čímž se plně potvrdila námi v úvodu stanovená první hypotéza.

V závěru kapitoly jsme věnovali pozornost výši dotačních prostředků, které sdružení obdrželo od svých poskytovatelů, a ke kterým se vztahuje námi v úvodu stanovená druhá hypotéza. Z analýzy hospodaření občanského sdružení MENS SANA jsme při ověřování této hypotézy zjistili, že sdružení skutečně není schopno výrazně rozšířit a zkvalitnit poskytované sociální služby, neboť výše obdržených dotací tvoří zhruba 77 – 95 % celkových výnosů v námi sledovaném období 2003 – 2007. Dotační prostředky jsou tak využity k vyrovnání vynaložených nákladů sdružení MENS SANA. Zbylé celkové výnosy ve výši zhruba 5 – 20 %, které tvoří tržby za zboží, výrobky a služby, stav celkových zásob a celkové přijaté

příspěvky. Kladný hospodářský výsledek se ve sledovaném období pohyboval v rozmezí od 19 až 292 tis. Kč, tzn., že je nepodstatný pro další výrazné rozšíření a zkvalitnění poskytovaných sociálních služeb. Z toho vyplývá, že chce-li občanské sdružení rozšířit nabízené činnosti, musí buďto získat nové významné poskytovatele, kterými mohou i být soukromé fyzické, právnické osoby a v neposlední řadě opět MPSV ČR a nebo obdržet vyšší dotační prostředky od stávajících poskytovatelů, kterými jsou Moravskoslezský kraj a Statutární město Ostrava.

Bakalářská práce byla zpracována zejména na základě publikací autorů J. Rektoříka a kol., Růženy Růžičkové, interních dokumentací poskytnutých občanským sdružením, tedy Výročních zpráv o činnosti za rok 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007, stanov organizace MENS SANA a také on-line informací dostupných na internetových stránkách organizace.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

Duben, R. *Neziskový sektor v ekonomice a společnosti*. 1. vyd., Praha: Codex Bohemia, 1996. 376 s. ISBN 80-85963-19-1.

Halásková, M., Kovář, J. *Veřejná ekonomika a veřejná správa*. 1. vydání. Ostrava: VŠB-TU, 2005. 200 s. ISBN 80-248-0587.

Novotný, J. a kol. *Ekonomika a řízení neziskových organizací*. Praha: Oeconomica, 2004. 156 s. ISBN 80-245-0782-7.

Rektořík, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. doplněné vydání Praha: Ekopress, s. r. o., 2004. 177 s. ISBN 80-86119-41-6.

Růžicková, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 9. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, s. r. o., 2007. 239 s. ISBN 978-7263-404-0.

Urbancová, A., Kryšková Š. *Účetnictví nevýdělečných organizací A*. 1. vydání. Ostrava: VŠB-TU, 2005. 216 s. ISBN 80-248-0832-3.

Zdroje poskytnuté organizací

MENS SANA o. s., *Stanovy MENS SANA o. s.*

MENS SANA o. s., *Výroční zpráva MENS SANA o. s. za rok 2003*.

MENS SANA o. s., *Výroční zpráva MENS SANA o. s. za rok 2004*.

MENS SANA o. s., *Výroční zpráva MENS SANA o. s. za rok 2005*.

MENS SANA o. s., *Výroční zpráva MENS SANA o. s. za rok 2006*.

MENS SANA o. s., *Výroční zpráva MENS SANA o. s. za rok 2007*.

Právní legislativa

Zákon č. 83/1990 Sb., o svobodném sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991, obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

České účetní standardy č. 401 – 414

Internetové zdroje

MENS SANA o. s., Ostrava-Svinov. [on-line]. 2006 - 2007.

[cit. 25. 11. 2007]. Dostupné na internetu:

<http://www.menssana.cz/>

MENS SANA o. s., Ostrava-Svinov. [on-line]. 2006 - 2007.

[cit. 8. 12. 2007]. Dostupné na internetu:

http://www.menssana.cz/o_nas.html

MENS SANA o. s., Ostrava-Svinov. [on-line]. 2006 - 2007.

[cit. 28. 12. 2007]. Dostupné na internetu:

<http://www.menssana.cz/sluzby.html>

MENS SANA o. s., Ostrava-Svinov. [on-line]. 2006 - 2007.

[cit. 4. 2. 2008]. Dostupné na internetu:

<http://www.menssana.cz/galerie/arteterapie/ipage00001.htm>

MENS SANA o. s., Ostrava-Svinov. [on-line]. 2006 - 2007.

[cit. 4. 2. 2008]. Dostupné na internetu:

<http://www.menssana.cz/galerie/keramika/ipage00001.htm>

MENS SANA o. s., Ostrava-Svinov. [on-line]. 2006 - 2007.

[cit. 4. 2. 2008]. Dostupné na internetu:

<http://www.menssana.cz/galerie/textil/ipage00001.htm>

MENS SANA o. s., Ostrava-Svinov. [on-line]. 2006 - 2007.

[cit. 3. 5. 2007]. Dostupné na internetu:

<http://www.menssana.cz/galerie/textil/ipage00002.htm>

MENS SANA o. s., Ostrava-Svinov. [on-line]. 2006 - 2007.

[cit. 7. 2. 2008]. Dostupné na internetu:

http://www.menssana.cz/literarni_sbornik_kebule.html

Seznam zkratek

ČLK	Česká lékařská komora
ČlékK	Česká lékárenská komora
Čsl.	Československý
ČSK	Česká stomatologická komora
FO	fyzická osoba
MO Poruba	Městský obvod Ostrava - Poruba
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
NH	národní hospodářství
NO	neziskové organizace
NS	náboženská společnost
o. s.	občanské sdružení
OSS	organizační složka státu
PO	právnícká osoba
SR	státní rozpočet
ÚMOb - Jih	Úřad městského obvodu Ostrava - Jih
ÚSC	územní samosprávné celky
ZSZD	zákonné sociální a zdravotní pojištění

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že údaje o bakalářské práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé bakalářské práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. dubna 2008

.....
Alena Gorpělová

Adresa trvalého pobytu studenta:

Jana Maluchy 126/7, 700 30 Ostrava

Seznam příloh

Příloha č. 1a – Logo občanského sdružení MENS SANA

Příloha č. 1b – Organizační struktura o. s.

Příloha č. 2 – Ukázka keramických a textilních výrobků v rámci kreativní dílny

Příloha č. 3 – Ukázka výrobků textilních výrobků, arteterapie

Příloha č. 4 – Ukázky literární tvorby klientů MENS SANA obsažené v časopisu Kebule

Příloha č. 5a - Celkové náklady, výnosy a výsledek hospodaření v letech 2003 - 2007

Příloha č. 5b – Počet zaměstnanců v letech 2003 - 2007

Příloha č. 6a – Mzdové náklady v období 2003 - 2007

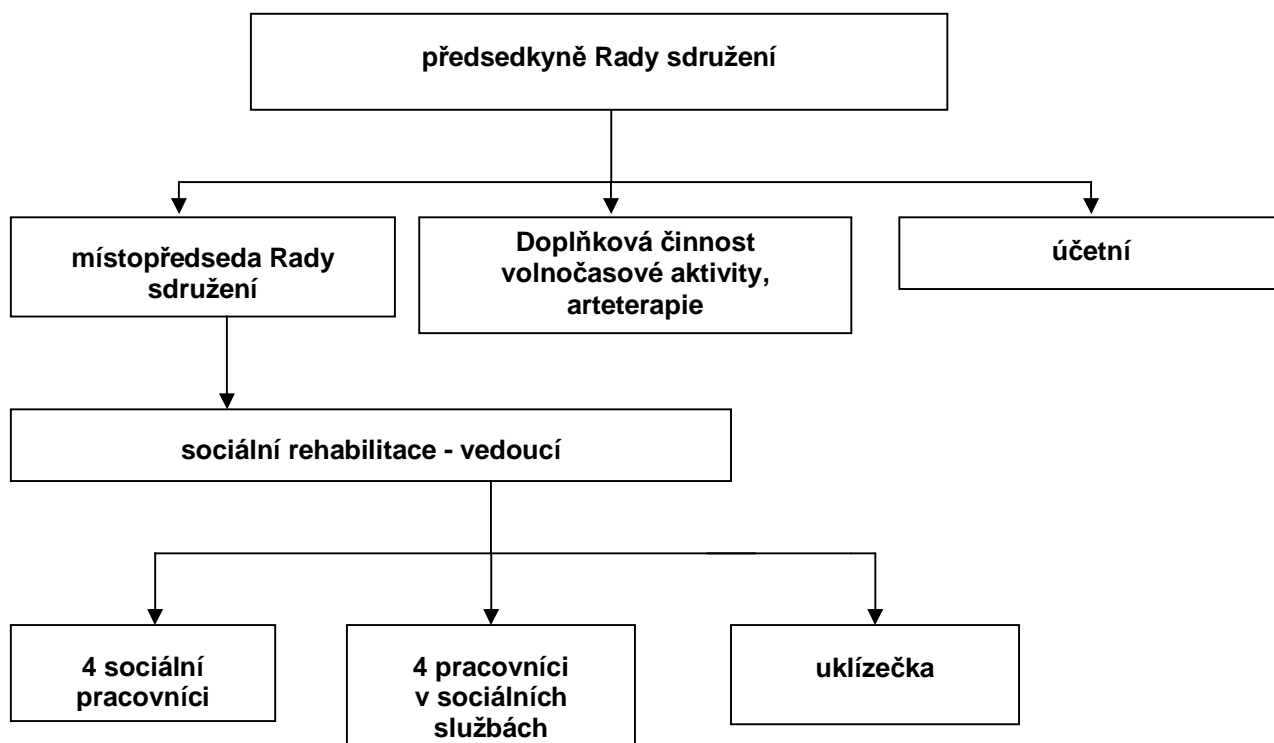
Příloha č. 6b – Přijaté dotace v letech 2003 – 2007

Příloha č. 1a – Logo MENS SANA o. s.

Zdroj: MENS SANA o. s. Dostupné z: <http://www.menssana.cz> [on-line březen 2008].

Příloha č. 1b – Organizační struktura občanského sdružení MENS SANA

Zdroj: vlastní zpracování na základě informací zaměstnanců občanského sdružení MENS SANA

Příloha č. 2 – Ukázky keramických a textilních výrobků v rámci kreativní dílny

Zdroj: MENS SANA o. s. Dostupné z <http://www.menssana.cz/galerie/keramika/ipage00001.htm> [online březen 2008]

Příloha č. 3 – Ukázky textilních výrobků, arteterapie

Zdroj: MENS SANA o. s. Dostupné z <http://www.menssana.cz/galerie/textil/ipage00002.htm> [on-line březen 2008]

Zdeňka Kaplanová

Uvadla křehká krása květů
Zbylo pár suchých jeřabin
Pomalů, tiše bez protestů
Čas svěžesti a mládí
Na rychlém koni odklusal
A přišlo stáří
Znenadání
Rychle jak žádný nečekal
Nohy již dávno nechcou tančit
Chůze je trochu pomalá
Co je však na tom nejkrásnější
že mysl mladá zůstala

Milan Třeštík

Tam kde hvězdy zapadají
i já usínám
vzpomínám a hezký milý
pozdrav Tobě posílám
Znám planetu hvězd
kde vítězí láska a upřímnost
Ta planeta hvězd
je mým srdcem i mým domovem
Ta planeta hvězd
je překrásná
a patří všem
Ta planeta je Tvá

Antonín Štuller

Štěstí

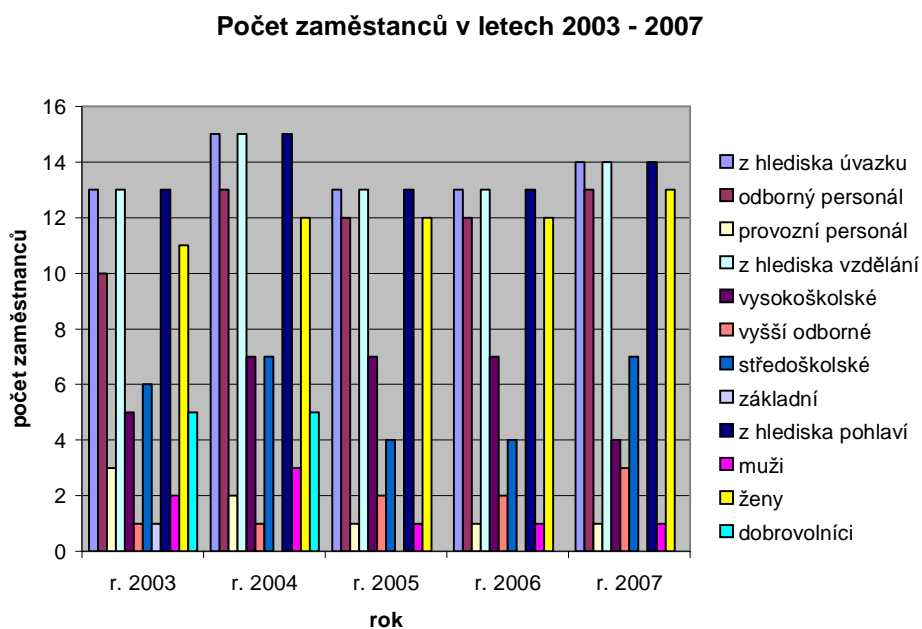
Jsou různé formy štěstí
Štěstí má sázkař při výhře
Štěstí má pacient při uzdravení
Štěstí je v loterii vyhrát milion
Štěstí je nepřevrátit při rychlé jízdě kamion
Pro mne však štěstí
jednu věc znamená
že žijeme na světě spolu
ty má milá a já.

Příloha č. 5a – Celkové náklady, výnosy a výsledek hospodaření v letech 2003 - 2007

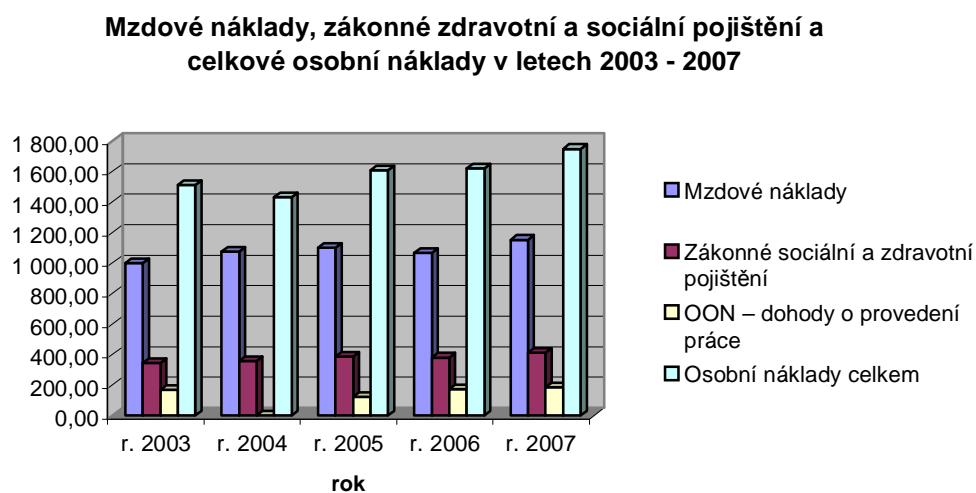
Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 5b – Počet zaměstnanců v letech 2003 – 2007

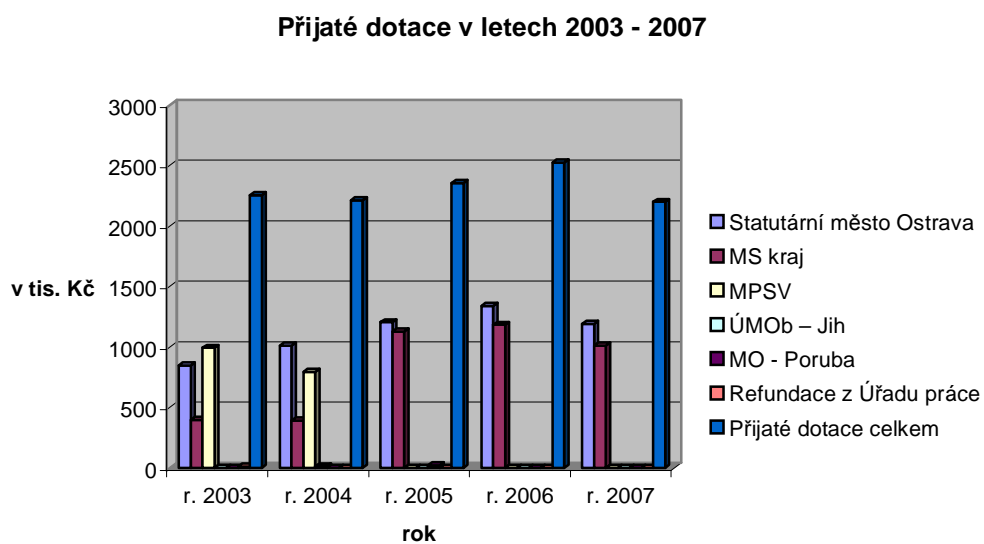
Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 6a – Mzdové náklady v období 2003 – 2007 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 6b – Přijaté dotace v letech 2003 – 2007 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování

RESUMÉ

VŠB – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, Katedra veřejné ekonomiky
Jméno a příjmení autora: Alena Gorpělová
Název bakalářské práce: Hospodaření občanského sdružení MENS SANA

Název této bakalářské práce zní „Hospodaření občanského sdružení MENS SANA. Cílem bylo obecné seznámení s neziskovými organizacemi, konkrétně charakterizovat občanské sdružení MENS SANA, dále provést analýzu jeho hospodaření ve sledovaném období, které zahrnuje roky 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007, včetně zhodnocení hospodaření. V souladu s cílem byly stanoveny dvě hypotézy. První hypotéza tvrdí, že občanské sdružení MENS SANA hospodaří ve sledovaném období se ziskem. Druhá hypotéza tvrdí, že MENS SANA nemůže výrazně rozšířit a zkvalitnit poskytované sociální služby, neobdrží-li vyšší dotační prostředky od stávajících poskytovatelů či nezíská nové poskytovatele. Při vypracování této práce bylo cíle dosaženo a obě hypotézy se potvrdily.

VSB – Technical University of Ostrava, Faculty of Economics, Department of Public Economics
Name: Alena Gorpělová
Title: Economy of Civil Association MENS SANA

The title of this bachelor thesis is „Economy of Civil Association MENS SANA“. The target of the thesis was generally take up with nonprofit organization, concretely characterise organization MENS SANA, civil association, further perform analyse of its economy in watched term, which involves years 2003, 2004, 2005, 2006 and 2007. In keeping with the target were determined two hypothesis. First hypothesis suggests, that MENS SANA is in the black in watched term. Second hypothesis suggests, that MENS SANA can't more expressive develop and uprate its social services, if it doesn't get higher grants from current providers or it doesn't obtain new providers. Along elaboration of thesis was reached of the target and both of defined hypothesis were validated.